

Hrvatska Možda ste propustili

Slučajevi izdvajanja iz obitelji: Na koje se načine u sustavu socijalne skrbi pokušava zaštititi najranjivije

Objavio Ivana Josipović - 24. rujna 2022. u 20:45

f t G+ p 🗨️

Foto: Thinkstock

“Udomiteljstvo materijalno ne nudi puno ali kroz udomiteljstvo spoznajemo i mijenjamo sebe na bolje, dajući sebe nekome kome je to potrebno gradimo društvo u kojem se njeguju vrijednosti pomaganja, zajedništva uvažavanja i empatije općenito”, poruka je iz **Udruge udomitelja Nada Ivanec**. Udomiteljstvo je, po definiciji, najbolji oblik neinstitucionalne skrbi izvan vlastite, biološke obitelji, kojim se djetetu pruža obiteljska skrb i odgoj u zamjenskoj, udomiteljskoj obitelji, ali udomiteljskih obitelji je premalo.

No ne završe sva djeca kod udomitelja. Pravobraniteljica za djecu Helenca Pirnat Dragičević u svom godišnjem izvješću upozorava na **rast broja djece u ustanovama**. Lani je tamo bilo 806 djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, godinu prije 730. Lani je iz ustanova koje se brinu o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi posvojeno 37 djece, na kraju godine u njima je bilo još 111 djece s uvjetima za posvojenje.

Osim tih dvaju oblika pokušaja zaštite najranjivijih, postoje i skloništa za žrtve nasilja.

Kako sustav funkcionira, pročitajte u nastavku...

[> Socijalni radnici nezadovoljni vladinom politikom: Zabrinjavaju kaznena djela nasilja u obitelji, stradavaju i djeca](#)

> **Slučaj malene Nikoll: Osim roditelja, tko je još odgovoran za smrt romske djevojčice?**

> **Stanje sustava socijalne skrbi: Slučajevi obiteljskog nasilja koji su zgrozili javnost, a bili su pod nekim oblikom nadzora**

> **Negativna percepcija o uvjetima rada u centrima za socijalnu skrb: Nesrazmjerni količine posla, izloženi su rizicima...**

> **Kako izgleda rad zaposlenika CZSS-a na terenu? Problemi s kojima se susreću, pitanje sigurnosti i postupanje u slučaju znakova nasilja**

Slučajevi obiteljskog nasilja u 2021.

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, a prema službenim podacima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP) u razdoblju od 1.1. do 31. 12. 2021., zbog **prekršaja počinjenog nasiljem u obitelji prijavljeno je 8.368 osoba** (za 2 % manje nego u 2020., kada je prijavljeno 8.539 osoba).

Policija je evidentirala ukupno 9.564 žrtve što je također manje u odnosu na 2020., kada je evidentirano 9.888 žrtava. Prema spolu evidentirano je 6.122 žrtava ženskog spola (64 %) i 3.442 žrtava muškog spola (36 %). Uspoređujući s 2020., žrtava žena je 148 manje, dok je čak 176 žrtava muškog spola više u odnosu na 2020. Iz brojki MUP-a ukupni broj žrtava manji je u odnosu na 2020., pao je za 3 %.

Ako se promatra odnos između počinitelja i žrtava, najviše je žrtava bilo žena u partnerskim odnosima – 3.781 žrtva. Od roditelja je nastradalo ukupno 1.774 djece, dok je od djece nastradalo 1.737 roditelja. Ostale žrtve su po drugim srodničkim odnosima.

Ovakve brojke upućuju na nastavak trenda kontinuiranog pada broja slučajeva obiteljskog nasilja u sferi prekršajnog prava. Ali postotak pada značajno se smanjio u odnosu na protekle godine kada je on bio između 5 i 10 % na godišnjoj razini. U 2021. taj postotak pada broja prijavljenih slučajeva iznosi samo 2 %. Činjenica je i da je ipak u 2021. zabilježen rast broja žena počiniteljica nasilja od 1,5 % i porast muškaraca žrtava od čak 4,8 % u odnosu na 2020.

Nasilje nad djecom i nasilje u obitelji

Podaci MUP-a pokazuju da je u 2021. godini otkriveno i prijavljeno **4946 kaznenih djela na štetu djece**, što je povećanje za 16 % u odnosu na broj kaznenih djela u 2020.

U najvećem broju prijavljena su kaznena djela povrede djetetovih prava (2315) odnosno zlostavljanja i grubog zanemarivanja obveze podizanja, odgoja i obrazovanja djeteta i povrede obveze uzdržavanja (552), te neprovođenje odluke za zaštitu djeteta (127). Prijavljeno je i **804 spolnih delikata nad djetetom, 318 kaznenih djela protiv života i tijela, od čega 7 ubojstva u pokušaju, 3 ubojstva, jedno kazneno djelo prouzročenja smrti iz nehaja, te 299 kaznenih djela tjelesnih ozljeda**. Djeci se prijetilo u 282 slučaja, a u 7 slučajeva je prijavljeno nametljivo ponašanje prema djetetu.

Prijavljenim kaznenim djelima oštećeno je 5106 djece, od čega 3093 u dobi do 14 godina, 1025 u dobi 14-16 godina i 988 djece u dobi 16-18 godina. Najveći broj djece (4813) oštećen je kaznenim djelima iz domene općeg kriminaliteta, domene kriminaliteta prometa (156), kibernetičkog kriminaliteta (61), organiziranog kriminaliteta (28), kriminaliteta droga (33). U velikom broju djeca su bila žrtve kaznenih djela počinjenih u obiteljskom okruženju ili u neposrednoj vezi s obiteljskim odnosima (3110 djece), od čega je najveći broj djece oštećeno kaznenim djelom povrede djetetovih prava (2340).

U kojim slučajevima se djeca izdvajaju iz obitelji?

Centar za socijalnu skrb provodi postupak s ciljem izbora najprikladnije mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta "pri čemu se vodi računa da se odredi ona mjera kojom se najmanje ograničava pravo roditelja na ostvarivanje skrbi o djetetu, ako je takvom mjerom moguće zaštititi prava i dobrobit djeteta".

Izdvajanje djeteta iz obitelji i smještaj kod druge osobe koja zadovoljava pretpostavke za skrbnika, u udomiteljsku obitelj, u ustanovu socijalne skrbi ili kod druge fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, određuje se samo ako niti jednom blažom mjerom nije moguće zaštititi prava i dobrobit djeteta, što se jako razlikuje od slučaja do slučaja.

Svrha izdvajanja djeteta iz obitelji mora biti zaštita djetetova života, zdravlja i razvoja, osiguravanje primjerene skrbi o djetetu izvan obitelji i stvaranje uvjeta za djetetov povratak u obitelj, odnosno priprema drugog trajnog oblika skrbi o djetetu.

Ako postoji opasnost za život, zdravlje ili dobrobit djeteta koji se mogu zaštititi samo izdvajanjem djeteta iz neposrednoga okruženja, centar za socijalnu skrb će odlučiti o žurnom izdvajanju djeteta od roditelja ili druge osobe kod koje se dijete nalazi, opisuju nam iz Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne skrbi.

Kad su u pitanju žrtve nasilja u obitelji, tko sve sudjeluje u donošenju odluka?

Postupanja sustava socijalne skrbi vezano uz žrtve nasilja u obitelji propisana su odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji i Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji.

U postupanju sustava socijalne skrbi posebna pozornost stavlja se na zaštitu žrtava nasilja u obitelji te njihovog zbrinjavanja, ističu iz Ministarstva. Stručni tim centra koji čine socijalni radnik, psiholog i pravnik sudjeluju u svim postupcima vezanim uz prijavu nasilja u obitelji. Stručni tim centra u obvezi je izvršiti **stručnu procjenu ugroženosti prava i dobrobiti djeteta temeljem primjene instrumentarija u kojem se procjenjuju rizici, potrebe i resursi obitelji, temeljem kojih se određuje plan intervencija i poduzimanje adekvatnih mjera zaštite.**

Tijekom 2021. Centri za socijalnu skrb postupali su u 10.339 predmeta nasilja u obitelji, odgovorilo nam je Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne skrbi.

Već spomenutim Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji propisane su obveze svih tijela koja su uključena u zaštitu žrtava nasilja u obitelji.

Koliko je u Hrvatskoj mjesta u skloništima za žrtve nasilja?

U Republici Hrvatskoj ukupno djeluje **25 skloništa.** Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike osigurava financijska sredstva za ukupno 23 skloništa. **Ukupni kapacitet smještaja žrtava nasilja u obitelji je 352 mjesta za žrtve nasilja u obitelji. Na dan 1. kolovoza 2022. ukupno je bilo popunjeno 218 mjesta odnosno 62 posto ukupnih smještajnih kapaciteta.** Usluga smještaja za žrtve nasilja je besplatna i može se osigurati 24 sata dnevno i dostupna je na području cijele Republike Hrvatske.

Skloništa za žrtve nasilja u obitelji, osim usluga smještaja, korisnicima pružaju i savjetodavne usluge te psihosocijalnu podršku, pravno savjetovanje, brigu o zdravlju, pomoć pri smještaju djece u vrtić, upisu u školu, pomoć u zapošljavanju, pisanje tužbi, žalbi, praćenje sudskih postupaka, pisanje predstavki, posredovanje u kontaktu sa sudom, policijom, centrima za socijalnu skrb, školama i drugo.

Što se događa u trenutku kad nije moguće pronaći sklonište za žrtve nasilja?

“Kako bi se osigurala dostupnost usluge smještaja u kriznim situacijama za žrtve nasilja područje cijele Republike Hrvatske osigurana je dostupnost usluge. Do kraja 2020. godine uspostavljeno je novih šest skloništa na području Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske i Dubrovačko-neretvanske županije.

U situacijama kada nije moguće, zbog potpunosti kapaciteta, osigurati smještaj na području županije gdje žrtva živi osigurat će se smještaj na područjima drugih županija. Prateći ukupnu potpunost skloništa na mjesečnoj razini uočeno je kako je najveći postotak potpunosti iznosio 65 posto, tvrdi” nadležno Ministarstvo.

Koji još oblici smještaja izvan obitelji postoje za djecu?

Republika Hrvatska se opredijelila za **deinstitucionalizaciju** kako bi svakom djetetu bila osigurana skrb i briga obzirom na potrebe i najbolji interes djeteta, prije svega, odrastanja u obiteljskom okruženju. Stoga se kontinuirano radi na unapređenju sustava socijalne skrbi, razvoja i dostupnosti socijalnih usluga kojima je između ostalog cilj pružanje pomoći i podrške kako primarnoj tako i udomiteljskoj obitelji u zadovoljavanju djetetovih potreba. Tijek postupka deinstitucionalizacije provodi se sukladno individualnim planovima svake pojedine ustanove kao i procjenom potreba nadležnih centara za socijalnu skrb, tvrdi Ministarstvo.

Ako centar donese odluku kako je, usprkos drugim izrečenim mjerama i postupanjima u odnosu na obitelj, mjera izdvajanja najprikladnija za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, djetetu se rješenjem centra za socijalnu skrb priznaje smještaj ili organizirano stanovanje u udomiteljsku obitelj (srodničkoj ili nesrodničkoj), ustanovi socijalne skrbi kojim je osnivač Republika Hrvatska ili kod druge fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, odnosno ugovorenih pružatelja socijalnih usluga.

Sukladno uputama ovog Ministarstva, u slučajevima kada centri donesu odluku o potrebi izricanja žurne mjere izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji, ustanove socijalne skrbi kojim je osnivač Republika Hrvatska osigurat će prijem djeteta.

Što se događa u trenutku kad nije moguće pronaći mjesto za djecu u domovima (ili drugim oblicima smještaja)?

Za potrebe smještaja u žurnim situacijama, bilo da se radi o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeci s problemima u ponašanju ili djeci s teškoćama u razvoju, osiguran je smještaj.

U slučaju da centri za socijalnu skrb imaju teškoća u realizaciji smještaja djece i mladih, obraćaju se Ministarstvu sa zamolbama za posredovanjem u osiguravanju smještaja.

Za vrijeme provođenja postupka realizacije smještaja, sustav socijalne skrbi – centri za socijalnu skrb, provode sva druga zakonom propisana prava i mjere, sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi i Obiteljskog zakona, u smislu pružanja pomoći i podrške primarnoj ili udomiteljskoj obitelji. Također se kontinuirano prate i procjenjuju rizici za dobrobit djeteta te se sukladno procjeni stručnog tima donose odluke o potrebi poduzimanja daljih mjera i radnji s ciljem zaštite prava i interesa djeteta. Osim smještaja u instituciji djeci se osigurava usluga smještaja ili organiziranog stanovanja kod u pružatelja usluga kojima nije osnivač RH kao i Obiteljskih domova.

Zakon o socijalnoj skrbi propisuje cijeli niz socijalnih usluga koje obuhvaćaju aktivnosti, mjere i programe namijenjene sprečavanju, prepoznavanju i rješavanju problema i poteškoća pojedinaca i obitelji.

Koja su pravila o kontaktima roditelja s djecom u domovima/udomiteljskim obiteljima?

Radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta, sud može na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb u izvanparničnom postupku rješenjem roditelju **oduzeti pravo na stanovanje te svakodnevnu skrb o djetetu povjeriti drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi.**

Radi se o jednoj od mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta koja je u nadležnosti suda. Vezano uz ostvarivanje osobnih odnosa roditelja s djecom za vrijeme trajanja mjere, sud će rješenjem o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom odlučiti i o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, odnosno o nadzoru nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa ako je to potrebno i ako to predlažu dijete, roditelj ili centar za socijalnu skrb, ističu iz Ministarstva.

Osobni odnosi roditelja i djeteta za vrijeme trajanja mjere određuju se za svaki pojedini slučaj sudskom odlukom vodeći prvenstveno računa o najboljem interesu djeteta.

U kojem slučaju se roditeljima oduzima roditeljska skrb i djecu se daje na posvajanje?

Obiteljskim zakonom propisane su **mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta koje mogu biti mjere iz nadležnosti centra za socijalnu skrb i mjere iz nadležnosti suda.**

U slučajevima kada se izrečenim mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta iz nadležnosti centra za socijalnu skrb ne može postići zadovoljavajuća razina zaštite prava i interesa djeteta, centar za socijalnu skrb podnijet će prijedlog sudu radi donošenja mjera iz nadležnosti suda.

Obiteljskim zakonom propisane su pretpostavke za posvojenje na strani djeteta – **ako je roditelj dao pristanak za posvojenje koju može povući u roku od 30 dana; ako je roditelj odlukom suda lišen prava na roditeljsku skrb ili je donesena odluka suda koja nadomješta pristanak roditelja na posvojenje djeteta; dijete umrlih, nestalih i nepoznatih roditelja.** Dijete nepoznatog podrijetla može se posvojiti nakon isteka tri mjeseca od djetetova rođenja ili napuštanja djeteta. Dijete u dobi od dvanaeste godine daje svoj pristanak na posvojenje, a dijete mlađe od dvanaest godina izražava svoje mišljenje o posvojenju.

Iskustva udomitelja

U Hrvatskoj nedostaje udomiteljskih obitelji, a one su najbolji oblik neinstitucionalne skrbi izvan vlastite, biološke obitelji.

“Kad govorimo o udomiteljstvu važno je istaknuti da je veliki problem nedostatak udomiteljskih obitelji na gotovo svim područjima u RH. **Ljudi su sve manje spremni posvetiti se skrbi i brizi o djetetu ili starijoj osobi koja se našla u situaciji da ne može od svoje biološke obitelji dobiti potrebnu i kvalitetnu skrb**”, rekla je za [Narod.hr](#) Mladenka Ravenski, predsjednica Udruge udomitelja Nada Ivanec.

“Razlog za to su brojni – osim današnjeg tempa života tu su i brojni **problemi koji su vezani uz funkcioniranje samog sustava socijalne skrbi.** Potencijalni udomitelji često odustaju zbog straha kako će komunicirati sa biološkim roditeljima, hoće li se moći nositi sa teretom koje dijete /odrasla osoba donosi sa sobom u njihovu obitelj, hoće li imati dovoljno stručne pomoći ukoliko im zatreba, hoće li imati razumijevanje i podršku okoline... Na žalost još je uvijek prisutno i **uvjerenje da su udomitelji ljudi koji se bogate na djeci o kojoj brinu** i vrlo često ćemo po raznim portalima pročitati loše misli i ocjene udomiteljstva koje su

neutemeljene i daju se olako. Te iste osobe koje su spremne ocrniti udomitelje i udomiteljstvo nažalost nisu spremne poduzeti ništa kako bi zbrinule i pomogle barem jednom djetetu ili starijoj osobi u potrebi”, smatra Ravenski.

Problemi s kojim se udomitelji susreću

“U CZSS nedovoljan je broj djelatnika te zbog njihove prezatranosti poslom često ne stignu posvetiti se udomiteljstvu u dovoljnoj mjeri. Zbog navedenog **udomiteljima često fali stručne podrške**. Na nekim područjima RH imamo Udruge udomitelja koje svoje aktivnosti usmjeravaju na podršku udomljenoj djeci i udomiteljima ali sve udruge ovise o financijskim sredstvima koje dobivaju putem natječaja i često ne mogu zbog nedostatka sredstava nastaviti sa potrebnim i planiranim aktivnostima.

Kad govorimo o udomiteljstvu djece vrlo često su **udomljena djeca žrtve sporosti pravosudnog sustava koji daje uvijek iznova šansu biološkim roditeljima da se promijene i “poprave” te ih se pravodobno ne lišava roditeljskih prava a djeca rastu i vremenom, kada se steknu uvjeti da budu posvojena, budu u kategoriji teško posvojive djece jer imaju 10-ak i više godina**”, kažu nam iz Udruge udomitelja Nada Ivanec.

“Udomiteljima je i važna podrška lokalne zajednice posebno kada je u pitanju udomiteljstvo za djecu. Ima divnih primjera gradova koji su prepoznali važnost udomiteljstva pa za udomljenu djecu osiguravaju besplatne vrtiće i prednost kod upisa, ljetovanja i sl. Smatram da bi bilo lijepo kad bi lokalna zajednica svugdje prepoznala važnost udomiteljstva...to su djeca koja će biti i ostati u našoj sredini i ulaganje u njihov napredak, davanje mogućnosti da napreduju je dugoročno vrlo važno. U konačnici ta su djeca prijatelji i susjedi naše biološke djece, unuka i jednako kao i sva djeca trebaju prilike, znanja, vještine a prije svega trebaju ljubav i osjećaj prihvaćanja kako od udomiteljske obitelji tako i od okoline u kojoj žive, vrtića, škole, susjedstva”, ističu.

“Kroz udomiteljstvo se mijenjamo na bolje”

“Zakon o udomiteljstvu koji je na snagu stupio u 3. mjesecu ove godine u financijskom dijelu koji se odnosi na opskrbinine za korisnike i na naknade za rad udomitelja donio je poboljšanje. Svjedoci smo ogromnog porasta životnih troškova pa se to uvećanje “istopilo”. No **neovisno o materijalnom segmentu koji se odnosi na udomiteljstvo potrebno je naći puteve do kvalitetnih obitelji koje su spremne postati udomitelji**.

Udomiteljstvo materijalno ne nudi puno ali kroz udomiteljstvo spoznajemo i mijenjamo sebe na bolje, dajući sebe nekome kome je to potrebno gradimo društvo u kojem se njeguju vrijednosti pomaganja, zajedništva uvažavanja i empatije općenito. Kako bi cjelokupni sustav bolje funkcionirao potrebno je da svi oni koji su na bilo koji način uključeni u brigu o djeci ulože svoj maksimum kada je riječ o djeci bez adekvatne roditeljske skrbi i daju najviše što mogu kako bi im se osiguralo što sretnije odrastanje. Udomitelj na tom putu ne bi trebali i ne smiju biti prepušteni sami sebi”, ističu o važnosti udomiteljstva.

Udomiteljstvo u Varaždinskoj županiji jedno od najrazvijenijih

“U Udruzi udomitelja Nada Ivanec dajemo svoj doprinos kroz prevenciju i podršku biološkim obiteljima u kojima je već detektiran određeni problem kako bi djeca ostala u svojoj primarnoj obitelji kroz mobilni tim, pomoć u učenju za djecu koja tu pomoć ne mogu dobiti u vlastitom domu, kvalitetno provođenju slobodnog vremena. Tu djecu uključujemo u naše izlete, darivanja, a roditeljima pomažemo materijalno i sa stručnom pomoći zavisno od problema koje obitelj u riziku ima. Naravno sve u dogovoru uz obavezno izvještavanje Centru za socijalnu skrb koja nam je detektirala te obitelji. Sve to ne bi mogli bez pomoći resornog ministarstva koje prati naš rad. S obzirom da je udomiteljstvo u Varaždinskoj županiji jedno od

najrazvijenijih tu veliki doprinos daje i Udruga udomitelj za djecu i mlade Zipka Varaždin i ostale članice Foruma za kvalitetno udomiteljstvo naše krovne udruge”, ističe Ravenski.

Što pokazuje statistika o udomljavanju i posvojenjima?

U Hrvatskoj je 2539 udomiteljskih obitelji, od čega je 1299 udomiteljskih obitelji za djecu. 1755 djece do 18. godine života smješteno je u udomiteljskim obiteljima.

U 2021. u Hrvatskoj su realizirana 152 posvojenja, dok je u razdoblju od 1. siječnja 2022. do 10. kolovoza 2022. ukupno posvojeno 107 djece.

Udomljena djeca ipak su u prednosti pred djecom u domovima. Naime, većina udomitelja zadržava i podržava djecu dok ne stanu na svoje noge, što domovi po zakonu nakon 18. godine ne smiju.

* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.

Podržite nas! Kako bismo Vas mogli nastaviti informirati o najvažnijim događajima i **temama koje se ne mogu čitati u drugim medijima**, potrebna nam je Vaša pomoć. Molimo Vas podržite Narod.hr s 50, 100, 200 ili više kuna. Svaka Vaša pomoć nam je značajna! Hvala Vam! Upute kako to možete učiniti možete pronaći **OVDJE**

Izvor: narod.hr

OZNAKE [posvajanje](#) [sigurne kuće](#) [skloništa](#) [udomljavanje](#)

Sviđa mi se

Prethodni članak

Dvostruki olimpijski pobjednik saznao lošu vijest: Dijagnostičiran mu je rak!

Sljedeći članak

Kći Ante Paradžika: 'Ljuta sam, ogorčena i jadna, teško je biti živ u ovoj zemlji koja ti je ubila oca'

VEZANI ČLANCI VIŠE OD AUTORA

Fantastična atmosfera u Beču s brojnim hrvatskim navijačima

Dr. sc. Jurić: Dva su ključna cilja popisa – prikazati da je katolika drastično manje i zamagliti istinu da je stranaca drastično više

Borjana Krišto ususret izborima u BiH: Ne možemo odustati od promjene Izbornog zakona

